

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 17: Politologie

Česká pomoc Bělorusku

Daniela Pomyjová

Jihočeský kraj

České Budějovice, 2020/21

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 17: Politologie

Česká pomoc Bělorusku

Czech Aid for Belarus

Autor: Daniela Pomyjová

Škola: Česko-anglické gymnázium, Třebízského 1010, České
Budějovice, 37006

Kraj: Jihočeský kraj

Konzultant: Mgr. Štěpánka Kloudová

Město a vnočení

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V městě dne datum

Poděkování

Děkuji mé vedoucí mé SOČ, Mgr. Štěpánce Kloudové za vstřícnost, ochotu, cenné a praktické rady, připomínky a metodické vedení práce. Také bych chtěla poděkovat mým kamarádům a rodině za podporu a pochopení.

Anotace

V této práci SOČ jsem se zabývala českou pomocí pro běloruské občany. Vysvětlila jsem druhy pomoci, kontaktovala jsem běloruské občany žijící v České republice a formou rozhovoru jsem zjišťovala, jakou pomoc potřebovali, případně, jakou by využili. Následně jsem shrnula možné nabízené formy pomoci. Rovněž jsem vedla dialog s pracovníky nabízených služeb. Práce je zpracovaná v části teoretické i praktické.

Klíčová slova

Bělorusko; pomoc; Česká republika

Annotation

In my Junior Paper, I dealt with Czech help for Belarusian citizens. I explained the types of aid, I contacted Belarusian citizens living in the Czech Republic and in the form of an interview I found out what assistance they needed or what they would use. Subsequently, I summarized the possible forms of the offered. I also held an interviews with the staff of the services offered. The work is processed in the theoretical and practical part.

Keywords

Belarus; aid; Czech Republi

1 OBSAH

2	Úvod	6
3	Teoretická část	8
3.1	Definice pomoci	8
3.2	Základní principy pomoci a jejich charakteristika	8
3.3	Formy odborné pomoci	9
3.4	Cíle pomoci	10
3.5	Cílové skupiny pomoci	10
4	Praktická část	12
4.1	Sběr a metodika dat ke kazuistikám	12
4.2	Kazuistiky	13
4.2.1	Kazuistika I. :Viktar, žijící v Bělorusku	13
4.2.2	KazuistikaII.: Anastassia, žijící v České republice	14
4.2.3	Kazuistika III.: Anzi, žijící v České republice	15
4.2.4	Kazuistika IV.: Taťjana, pracovnice z Diecézní charity	15
4.3	Shrnutí kazuistik	17
4.4	Příklady pomoci	18
4.5	Diecézní charita České Budějovice	19
4.5.1	Projekt Adopce na dálku	19
4.6	Centra pomoci pro cizince a integraci	20
4.7	Program MEDEVAC	21
4.8	Shrnutí příkladů pomocí	22
5	Závěr	23
6	Přílohy	24
6.1	Fotografie č. 1	24
6.2	Fotografie č. 2	25
6.3	Fotografie č. 3	25
7	Použité zdroje	26

2 ÚVOD

Bělorusko, země prezidentské republiky, kde prezident může vládnout neomezená období. Bělorusko, které je zároveň označováno jako jedna z nejméně demokratických a nejméně svobodných zemí v celé Evropě. Po rozpadu SSSR, bylo Bělorusko jedním z prvních států, které se podílelo na založení Společenství nezávislých států, které zahrnuje více než polovinu bývalých států Sovětského Svazu. Od roku 1991 je Bělorusko nezávislé a zároveň od roku 1994 je hlavou státu jeden a ten samý prezident, Alexandr Grigorjevič Lukašenko. Hlavou Běloruska je již 26 let a je zároveň nazýván „posledním diktátorem Evropy“. Lukašenkova vláda se od té demokratické liší tím, že jí dokonce sám nazývá systémem autoritářským.

Tento rok se vše mělo změnit v prezidentských volbách 9. srpna 2020, kde proti němu oponovala Svjatlana Cichanouská, ale výsledky voleb ukázaly, že Alexandr Lukašenko dostal až osminásobek hlasů, co Cichanouská. Po zveřejnění této informace začaly propuknout první protesty¹ v hlavním městě Běloruska, Minsku. Volby byly označeny za zfalšované mnoha lidmi i samotnou oponentkou Lukašenka, Svjatlanou Cichanouskou.

Tuto práci jsem se rozhodla napsat z mnoha důvodů. Prvním z nich jsou již zmíněné falšované prezidentské volby, které porušují základní zásady demokratického státu, za které je Bělorusko označeno. Ale bohužel, realita je jiná a krutá. K tomuto odůvodnění se dále váže odhodlanost běloruských občanů protestovat proti utlačujícímu režimu Alexandra Lukašenka. Díky tomu nám ukazují, že svoboda v „demokratickém státě“ není samozřejmostí, kterou my ostatní za jistotu bereme. Představa, že bych svobodně nemohla říkat nic, co by bylo proti režimu, mi připadá naprosto nepředstavitelná, byť tomu není tak dávno, kdy jsme podobný, totalitní režim, zažívali v naší zemi i my.

Potlačování protestů v Bělorusku je násilné, ne-li brutální, kdy bezpečnostní síly používají proti davu slzný plyn, gumové projektily a dokonce i vodní děla a zábleskové granáty². Všechno toto vedle k porušování základních lidských práv a svobod³.

¹ 6.1 Fotografie č. 1

² 6.2 Fotografie č. 2

³ Vzdělávací instituce. *Gorodno State Polytechnic College: Lidská práva a svobody*[online], ©2007 - 2020[cit. 12. 10. 2020]. Dostupné z: http://ggpk.by/Ideologo_vospit/svobody.php
Občanské práva a svobody, které patří všem osobám bez ohledu na státní občanství podle Ústavy Běloruské republiky:

- Právo na život
- právo na svobodu, nedotknutelnost a důstojnost jednotlivce
- právo na nedotknutelnost soukromého života
- nedotknutelnost domova
- právo svobodně se pohybovat a zvolit si místo pohybu
- právo určit si postoj k náboženství
- právo na svobodu názoru a přesvědčení
- právo na národní příslušnost a použití mateřského jazyku

Cílem mé práce je ukázat především různé možnosti pomoci běloruským občanům, přistěhovalcům žijící v České republice a praktické zkušenosti běloruských občanů již zde žijících. My jako Česká republika bychom měli naprosto chápat aktuální situaci v Bělorusku, poněvadž běloruští občané teď kráčí v našich stopách a snaží se stejně jako my před pár desítkami let. Chtějí zbořit nedemokratický režim a vyžadují po těch letech útrapy zničit pomyslnou zeď systému, která brání běloruským občanům v naprostém pocítění významu slova svoboda.

Tato práce se celkem skládá ze dvou částí: teoretické a praktické. Teoretická část se bude zabývat definicí, druhy a cíle pomoci. Zároveň se zabývám její cílovou skupinou. Po teoretické části se budu již věnovat konkrétním příkladům pomoci a výpovědím běloruských občanů žijící v České republice.

-právo na právní pomoc
-právo na ochranu od mezinárodních organizací

Politická práva platící pouze pro občany státu

-právo spravovat záležitosti společnosti a státu
-právo volit a být volen do státních orgánů
-Právo odvolat se k státním orgánům
-právo na svobodu sdružování, pouličních průvodů a demonstrací
-právo přijímat, uchovávat a šířit úplné, spolehlivé a aktuální informace o činnosti státních orgánů, veřejných sdružení, o politickém, hospodářském, kulturním a mezinárodním životě a stavu životního prostředí
-právo na rovný přístup na jakoukoli pozici ve státních orgánech v souladu s jejich schopnostmi a odborným vzděláním

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Definice pomoci

Pomoc je komplexem služeb, které odpovídají na daný prožitek člověka z vlastní životní situace, již vnímá jako neodkladnou a naléhavou a ve stavu nouze ji daná osoba není schopná řešit jen za pomoci vlastních sil. Cílem je poskytnout danému člověku bezpečí, podporu, naději a vedení, aby pocítil úlevu, aby se zvýšila jeho schopnost situaci zvládat a aby se vrátil na předkrizovou úroveň přizpůsobení a žití⁴.

3.2 Základní principy pomoci a jejich charakteristika

Celou pomoc bychom mohli rozdělit do pěti pilířů, které by měla z většiny daná pomoc splňovat.

1. **Princip dostupnosti** – tato pomoc by měla být veřejně známá a dostupná, bez ohledu na věk, pohlaví, rasu, původ, náboženství, sexuální orientaci, řeč, handicap a socioekonomické postavení. Dále bychom tento princip mohli charakterizovat:

- **Dostupnost informací o pomoci** – tato pomoc je v podvědomí veřejnosti, spolupracující složky a organizace.
- **Bezodkladnost a nepřetržitý provoz** – centra by měla ideálně poskytovat pomoc nepřetržitě, aby nedošlo k možné zátěži daného člověka. Pokud není v jejich schopnosti zajistit nepřetržitý provoz, musí své klienty informovat o otevírací době.
- **Vnější bezbariérovost** – místo pomoci by mělo být dobře přístupné a přehledně označené.
- **Krizová pomoc je poskytována v zařízení i v terénu** – tato pomoc by neměla být pouze dostupná v daných centrech, ale i mimo ně např.: mobilní služba
- **Citlivost s ohledem na rozdíly věku, pohlaví, původu, náboženské a sexuální orientace**

2. **Princip individuální krize** – služby by měly být otevřeny každému člověku podle jeho uvážení. Pomocník by s daným klientem měl pracovat citlivě a podle jeho potřeb.

3. **Princip komplexnosti péče** – pomoc by se měla podle potřeb jedince a měla by se dotýkat jeho bio-psycho-sociálních i duchovních potřeb. V tomto principu se často propojují různé metody např.: rozhovor s jedincem, rozhovor s rodinou a konzultace se sociálním pracovníkem

4. **Princip vnitřní bezbariérovosti** – přístup či vzhled centra pomoci nesmí daného člověka znepokojovat např.: neosobní interiér, chaos uvnitř centra, zkrěmeňujícím způsobem vřelý přístup personálu, který bude v klientovi budit až nedůvěru a odstup.

5. **Princip návaznosti** – každé centrum by mělo navazovat na další možnou péči o klienta.⁵

⁴VODÁČKOVÁ, Daniela a kol, *Krizová intervence*, Portál Praha, 2002. Publikace; sv. 838. ISBN 80-7178-696-9, str. 53

⁵VODÁČKOVÁ, Daniela a kol, *Krizová intervence*, Portál Praha, 2002. Publikace; sv. 838. ISBN 80-7178-696-9, str. 53 - 55

3.3 Formy odborné pomoci

Formy pomoci by se v našem státě daly rozdělit na dva druhy: osobní kontakt s danou osobou (ambulantní forma, hospitalizace, forma terénní služby, forma pomoci a služeb v přirozeném prostředí) a telefonická služba.

1. Ambulantní forma – daná osoba zde vyhledá určité místo či osobu, jejíž specializace je v pomoci lidem v krizi. U ambulantní formy pomoci se domnívá, že daná osoba je schopná pro pomoc docházet. Pokud tomu tak není, umožňuje tato forma i **formu stacionáře**, která je zaměřena na pomoc v klientově prostředí (např.: domov). Forma pomoci stacionáře není volena, pokud je osoba žádající o pomoc ohrožena v jeho domácím prostředí, její kladnou stranou je však intenzivní péče, která se aplikuje jako podpora na emoční stav osoby v krizi. Tato péče může navazovat na hospitalizaci, ale člověk v krizi je svému problému do jisté míry zvládá čelit, díky předešlé pomoci.

2. Forma hospitalizace –tato forma se hlavně nabízí v centrech tomu určených (např.: krizová centra). Pokud krizové centrum není v daném okolí, jsou daná krizová lůžka tohoto stylu například v nemocnicích, diagnostikovaných ústavech a jiné. Forma hospitalizace se řadí mezi krátkodobé formy pomoci trvající pět až sedm dní. Tento určitý druh pomoci je nabízena osobám, u kterých je stav natolik vážný, že by jiné formy pomoci byly kontraproduktivní, ne-li více poškozující daný stav osoby v krizi.

3. Forma terénní služby - tuto pomoc dělíme do čtyř podkategorií:

- **Výjezd za osobou** –tato možnost probíhá, pokud se osoba postižená problémem není schopna sama dostavit kvůli své krizi do centra pro pomoc.

- **Doprovod dané osoby** - její podoby můžeme vidět například jako společnou návštěvu s danou osobou v krizi u lékaře, na úřadu a podobně.

- **Návštěva člověka v krizi** – například v prostředí, kde daná osoba dočasně je (například nemocnice)

- **Terénní služba při mimořádných** – tato pomoc se používá hlavně při katastrofách, kdy se počítá s tím, že zasažená skupina lidí nebude schopna vyhledat pomoc, proto jsou pracovníci posíláni za nimi. Na postiženém místě se aktivně pracuje s danou skupinou. Týmy mohou dané skupině pomoci zredukovat počáteční šok, pomoci vstřebat danou krizi, vymyslet i možná řešení a zařídit i další možnou pomoc.

4. Forma pomoci v přirozeném prostředí dané osoby – zde se jedná o jednorázovou nebo opakovanou schůzku v domácím prostředí osoby v krizi. Je určena pouze pro lidi, pro které je nemožné dojet osobně do krizového centra, ale také se tyto schůzky je také možno organizovat pro celou rodinu dané osoby.

5. Forma telefonické pomoci –jedná se o jednorázový nebo opakovaný kontakt s danou osobou. Hlavním rozdílem jde zde o to, že hovor má pod kontrolou volající osoba, ne pracovník. Kontakt je nezávazný a může se kdykoli přerušit a je založena na principu vysokého stupně přístupnosti. Dále ji dělíme do tří kategorií:

- **Kontaktní linka**–nemají znaky linky důvěry, slouží hlavně pro navázání prvotního kontaktu s daným centrem. Je zde možnost, aby daný problém byl vyřešen jen telefonicky bez návštěvy centra pro pomoc, ale většinou se automaticky očekává následující osobní návštěva. Dále se nepočítá s možností, že by daná osoba požadovala vyřešit problém telefonicky, který je mimo rozsah centra pomoci či specializaci pracovníka. Není dané, že by byl přesně určený

člověk, který je zaměřený výhradně na tento druh linky, většinou pracovníci mají za sebou určitý výcvik, o kterém rozhoduje dané centrum.

- **Specializované linky** – tento druh linky je zaměřený na jednu určitou problematickou věc. Pracovníci jsou zde obvykle vyškoleni v oblasti daného problému, ale také v oblasti technického telefonického zakročení. Na tyto telefonické služby většinou navazuje centrum zaměřené na stejnou problematiku, kde je možnost domluvení osobní schůzky. Je zde také možnost, že se daný problém vyřeší pomocí telefonu a schůzka nebude potřeba.
- **Linky důvěry** – tento druh je sám o sobě specifický, protože se nezaměřuje pouze na jeden problém, ale je otevřený široké veřejnosti, nebo její určité skupině (zde záleží na lince od linky). Volající se tedy může svěřit s jakýmkoli problémem, kdy je možnost tento problém vyřešit pomocí hovoru. Nestane-li se tak, pracovník mu může nabídnout možnost dalšího hovoru na téma daného problému. Dále je zde možnost, že volajícímu pracovník doporučí specialisty či zařízení, která jsou určena pro daný problém, proto linka důvěry musí mít velmi dobře zásobenou databázi kontaktů.⁶

3.4 Cíle pomoci

Cíle dělíme do dvou částí:

1. **Aktivní** – zde se jedná hlavně o stabilizaci stavu, snížení nebezpečí, aby se problém nějakým způsobem nezhorsil. Jedním z kroků je například vrátit daný život na dobu před problémem.
2. **Perspektivní** – tento druh pomoci je dlouhodobý a počítá se s tím, že se s danou osobou bude pracovat v budoucnosti. Jedním z kroků je například podpora samostatnosti, nasměrování na vhodné řešení.⁷

3.5 Cílové skupiny pomoci

Cílem pomoci může být praktický kdokoli, kdo o ni zažádá, ale nejčastěji se zde můžeme setkat termíny **uprchlík, migrant a cizinec**. A právě s touto cílovou skupinou bud pracovat.

Uprchlík⁸ je člověk, který je v daný moment mimo svou zemi z důvodu konfliktů, strachu či čehokoli jiného, co narušilo dění v jeho rodné zemi a odmítnutí azylu od země, do které přišli, by mohlo mít strašné následky. Uprchlík je také pod ochranou mezinárodního režimu známého jako **mezinárodní ochrana uprchlíků**, dále se k uprchlíkům váže **Úmluva o právním postavení uprchlíků** z roku 1951, která obsahuje všechna opatření na ochranu uprchlíků.

⁶ VODÁČKOVÁ, Daniela a kol, *Krizová intervence*, Portál Praha, 2002. Publikace; sv. 838. ISBN 80-7178-696-9, str. 55 - 57

⁷ VODÁČKOVÁ, Daniela a kol, *Krizová intervence*, Portál Praha, 2002. Publikace; sv. 838. ISBN 80-7178-696-9, str. 55

⁸ INHCR Czech Republic. „Uprchlíci“ a „migranti“. UNHCR – The UN Refugee Agency [online], aktualizace 5. 9. 2016, c©2001 - 2021 [cit. 19. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>

Migrant⁹ je na druhou stranu člověk, který dobrovolně odešel ze své země a dlouhodobě žije mimo svou domovinu, i když jsou důvody migrace důvodu nepříznivých podmínek v zemi, není vnímána jako u uprchlíka jako důvod udělení azylu.

Třetím z označení je termín **cizinec**¹⁰, kde se jedná o fyzickou osobu bez státního občanství České republiky. Tento označení budu používat v níže uvedené praktické části.

Termíny jako uprchlík a migrant jsou často zaměňované. U tohoto tématu se můžeme také setkat s předsudky¹¹ vůči národní povaze a kulturní relativitě. Proč lidé tak snadno sklouzávají k etnickým předsudkům? Protože k lidskému myšlení neodmyslitelně patří dvě přirozené, zcela běžné věci a to milná generalizace (=zobecnění) a nepřátelství.¹² Dále se zde můžeme setkat s ilegální migrací, ale té se v mé práci vyhnu, protože nechci nabádat lidi v krizi k ilegálním cestám. V mé práci se zaměřím pouze na legální cesty pomoci a také na uprchlíky, migranty a cizince, kteří jsou zde legálně, bez ohledu na jiné faktory (například sociální status, ekonomický status, ...).

⁹Člověk v tísní. *Ekonomické migrant, nelegální uprchlík cizinec? Opravdu používáme a známe správná názvosloví?*. Pomáhejte s námi – člověk v tísní [online], aktualizace 14. 4. 2020, [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>

¹⁰Ministerstvo vnitra České republiky. *Slovníček pojmů – Aktuální informace o migraci*. [online], ©2020 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

¹¹ALLPORT, Gordon W. *O povaze předsudků*, Prostor Praha, 2004. Obzor; sv. 58. ISBN 80-7260-125-3, strana 109 a 143.

¹²ALLPORT, Gordon W. *O povaze předsudků*, Prostor Praha, 2004. Obzor; sv. 58. ISBN 80-7260-125-3, strana 57.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Sběr a metodika dat ke kazuistikám

Již od začátku jsem věděla, že do své práce chci zahrnout pohledy Bělorusů. Původní myšlenka mé práce byla zaměřená jiným směrem, kdy jsem měla v úmyslu vymyslet jeden dotazník pro Bělorusy žijící v Bělorusku ohledně aktuální situace. Tento dotazník jsem rozposlala po mé známé, která má přátele v Bělorusku. Bohužel jsem se nedočkala žádné odezvy, nebo pouze zprávy, že na tyto otázky nejsou ochotni odpovídat. Dále jsem napsala několika běloruským aktivistům, které sleduji na sociálních sítích, ale ani zde jsem se nedočkala žádné odezvy. Mé další hledání odpovědí zamířilo do facebookových skupiny „Bělorusové v ČR“ a „Protesty v Bělorusku informace“. Do těchto skupin jsem napsala příspěvek v podobě žádosti na zodpovězení mých dotazů a k mému překvapení a nejistotě z minulých neúspěchů, jsem se rychle dočkala velmi vlídných a potřebných reakcí.

Po přehodnocení mého tématu a jeho specifikaci jsem sestavila nakonec tři dotazníky, které se dotazují na téma pomoci České republiky Bělorusku. První dotazník je pro Bělorusy, kteří se do České republiky přistěhovali a již zde žijí. Druhý je určený pro Bělorusy, kteří se do České republiky teprve chystají. Třetí byl sestaven pro zástupkyni Diecézní charity České Budějovice, která se soustřeďuje na pomoc migrantů a cizinců.

Rozhovory a konkrétní příběhy budou popsány v kazuistikách označené číslem a jejich jménem. Zde podrobněji popíší jejich zkušenosti, situaci a jejich odpovědi na mé otázky.

Všechny odpovědi jsou přepsané a pouze gramaticky upravené. Odpovídající respondenti byli od začátku upozorněni na to, že pokud by jim kterákoli z otázek byla jakýmkoli způsobem nepříjemná, nejsou povinni na ni odpovídat. Odpovědi budou psány kurzívou.

I. Otázky pro Bělorusy žijící v České republice:

1. Jakou pomoc jste využil/a na začátku Vašeho pobytu v ČR? (jazykový kurz, charita, přátelé, ...)
2. Co, nebo kdo Vám nejvíce pomohl/a?
3. Jak byste pomohli Vy? Vaše praktické rady? Co byste doporučili ostatním?
4. Jaká pomoci Vám v dané chvíli v České republice chyběla?

II. Otázky pro Bělorusy chystající se do České republiky:

1. Pomocí čeho se připravujete do České republiky?
2. Co Vás v České republice čeká za rekvalifikaci či zkoušku?
3. Proč ses rozhodl/a zrovna pro Českou republiku?
4. Jste součástí nějakého pomocného programu, nebo se snažíte připravit individuálně?
5. Pokud budete v České republice potřebovat pomoci, na koho či na co se obrátíte?

III. Otázky pro Diecézní charitu:

1. Jací lidé za Vámi nejčastěji chodí pro pomoc?
2. S čím jim nejčastěji pomáháte?
3. Jak aktuálně Diecézní charita pomáhá běloruským občanům?
4. Vaše charita vede projekt "Adopce běloruských dětí na dálku", jak tato akce pomáhá a jak se do ní může člověk individuálně zapojit?

4.2 Kazuistiky

4.2.1 Kazuistika I. :Viktar, žijící v Bělorusku

Mým prvním dotazovaným byl Viktar, který žije v aktuální době v hlavním městě Běloruska, Minsku. Viktarovi je 28 let a pracuje jako dětský lékař, který pomáhá ošetřovat lidi zraněné na demonstracích proti režimu. Náš první kontakt jsme navázali přes již zmíněnou skupinu „*Bělorusové v ČR*“. Již od začátku byl ochotný odpovědět na mé dotazy a odpovídal velmi detailně. Z důvodu toho, že každý žijeme na jiném a poměrně vzdáleném místě, jsme komunikovali pomocí sociálních sítí, Instagramu a Messengeru. Viktar mi odpovídal na otázky označené výše pod II.

Na mou první otázku, která se týká ohledně přípravy pro odjezd do České republiky, odpověděl, že jeho chystání se skládá hlavně z učení češtiny, a to pomocí soukromého učitele. Věc, která mě velmi překvapila, byla, že poslouchá české rádio a čte zprávy na procvičení jazyka. Konkrétně uvádí: „*Češtinu jsem se začal učit na kurzu, kde jsem se vypracoval na úroveň A1-A2. Když se má učitelka odstěhovala zpět do Česka, našel jsem si soukromého učitele a pokračoval jsem ve studiu s ním. Jednou za týden mám hodinu, ale je to docela drahé, 20 dolarů za 90 minut. Dál poslouchám české rádio – Radiožurnál, čtu zprávy na Seznamu a dívám se na ČT, když mám čas. Teď jsem pokročil na úroveň B2 a používám učebnici češtiny pro cizince.*“

K druhé otázce ohledně rekvalifikace a zkoušek mi byl vřele popsán celý systém nostrifikace¹³ (=schválení celého či části zahraničního diplomu za stejnoprávný jako diplom získaný v České republice), testů a průběhu po nich. Testy a nadcházející události popsal takto: „*V České republice mě budou čekat zkoušky, nostrifikaci jsem již získal, teď už mě čekají testy, které budou z medicíny a legislativy. To je pouze první fáze a už tak je těžká, proto čtu různé knížky o medicíně v češtině (například: Interna, Patofyziologie a tak dále). Po testech, pokud je tedy zvládnou, potřebuju najít nemocnici, kde budu dělat půl roku praktika a pak aprobační zkoušky. Cesta bude dlouhá, ale stojí to za to. Myslím, že bych se do Česka mohl dostat už v květnu, kdy mě čekají testy. Nebo v září, záleží, jestli nastanou komplikace, které v této době můžou kdykoli nastat.*“

¹³MŠMT ČR. Uznávání zahraničního vzdělání v ČR, tzv. „Nostrifikace“ MŠMT ČR[online]. © 2013 [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/nostrifikace>

U třetí otázky dotazující se na to, proč si vybral zrovna Českou republiku, odpověděl tak, že Česká republika se dostala do jeho povědomí, když se jeho bývalá přítelkyně rozhodla v roce 2010 studovat na Karlově univerzitě. Vedle České republiky přemýšlel ještě o Německu, kde je údajně lehké získat již zmíněnou nostrifikaci, ale pro Českou republiku se nakonec rozhodl z důvodu, že mentalita lidí je mu zde bližší než v Německu.

Na předposlední otázku, která se ptala na to, zdali je součástí nějakého programu, nebo se snaží individuálně, odpověděl velmi stručně: *„Rozhodl jsem se to udělat sám, programy jsou dost drahé a je zde hodně podvodníků.“*

Na finální otázku, která se váže na druhy pomoci, které má v plánu využít, pokud by pomoc potřeboval, odpověděl, že má v plánu se obrátit na své kamarády, kteří mu již pomáhají. Konkrétní pomoc od přátel popsal takto: *„Pomáhají mi nejvíce s dokumenty (například s oficiálním překladem), donést doklady na universitu a tak dále, plus mi vozí knihy z Česka. Jedna z mých kamarádek je ředitelka spolku lékařů se zahraničním vzděláním, takže dělá hodně pro to, aby bylo přestěhování co nejjednodušší. Ale určitě spoléhám na sebe, každý má své problémy“*

4.2.2 Kazuistika II.: Anastassia, žijící v České republice

Mou druhou dotazovanou byla třicetiletá Anastassia, která žije v České republice skoro dekádu. I když žije v Praze, tak naše komunikace probíhala opět přes sociální sítě, přesněji přes Messenger, kde jsme i poté zůstaly v kontaktu. Anastassia byla velmi příjemná, odpovídala rychle, trefně a byla ochotná mi její odpovědi vysvětlit i detailněji, pokud jsem potřebovala. Anastassia, jelikož žije v České republice, mi zodpovídala otázky označené římskou I. v textu výše.

Ohledně první otázky, kdy mluvila o pomoci na začátku pobytu v České republice, vypověděla, že žádného programu nevyužila. Přesněji odpověděla: *„Pokud myslíš nějakou organizaci, tak od té jsem žádné pomoci nevyužila. Poradila jsem si sama, ale rodiče mi pomohli finančně. Češtinu jsem se naučila ještě v Polsku, kde jsem předtím studovala a rozhodla jsem se docela spontánně, že pojedou do České republiky. V Česku jsem se spíš učila chápat a používat jazyk v praxi.“*

U druhé otázky, která je konkrétněji zaměřená na pomoc, a která jí nejvíce pomohla, odpověděla, že její největší pomocí byli rodiče a přátelé. Dále jako zajímavou věc podotkla: *„Taky mi často pomáhaly procházky po Praze, kdy jsem jen tak jela na Václavák a pak jsem jen tak šla bez cíle, nabíjela jsem se energií pohody a bezstarostnosti od turistů, užívala si krásy města a tak dále. První týdny v České republice pro mě byly dost nabitě a plné stresu (nová škola, jazyk, prostředí, zařizování dokumentů, ...) a byla jsem dost vyčerpaná a potřebovala jsem se odreagovat a tohle mi dávalo sílu. Dále jsem začala chodit na taneční kurzy, kde jsem se seznámila s novými lidmi.“*

U předposlední otázky, co se dotazuje na její osobní rady, doporučila, aby se lidé bavili s ostatními okolo sebe. Přesněji doporučila: *„Je hodně důležité bavit se s místními lidmi, nezamykat se v sobě. Hodně lidí toto na začátku udělá, že se bude držet jen své skupiny a s nikým jiným se bavit nebude, nebude se integrovat do společnosti, ve které začíná žít. Já*

bych řekla, že integrace je velmi důležitá. Člověk si rozšíří své obzory, pochopí mentalitu a dozví se spoustu nových věcí. Dále je důležité najít si něco, co ti bude dobíjet energii, protože ty začátky jsou opravdu těžké.“

Na poslední otázku ohledně toho, jaký druh pomoci jí zde chyběl, vypověděla, že jí zde chyběl na vysoké škole někdo, kdo by se staral o studenty z ciziny. Jako důvod k této odpovědi uvedla: *„Například v Polsku, když jsem tam přijela studovat, byla na té vysoké škole paní, která se starala o studenty, kteří přijeli z ciziny. Radila jim v záležitostech ohledně zařizování nutných dokumentů a tak dále. To bylo do začátku velmi užitečné a dávalo to pocit jistoty, který byl potřeba. Když jsem přijela do České republiky, tak mi ve škole i na úřadech dávali neustále nějaké informace, které si protiřečily, běhala jsem celé dny po městě naprosto zbytečně, abych zařídila to, co mi někdo řekl, ale nakonec to zařízení nebylo tak akutní, jak popisovali. Takže mi nejvíc chyběla taková ta pan/paní jako poradce pro cizince a to musím přiznat i jako velmi samostatný člověk.“*

4.2.3 Kazuistika III.: Anzi, žijící v České republice

Mou v pořadí třetí tázanou byla žena jménem Anzi, které je 47 let. Na mou žádost přišla přes Facebookovou skupinu “Bělorusové v ČR“, kde mi odpověděla do komentářů. K mému zklamání její odpovědi byly velmi krátké, dokonce i jednoslovné. Ale beru to jako další zkušenost a cením si snahy odpovídat. Na druhou stranu je to autentické a reálné. Stejně tak, jako předchozí respondentka, odpovídala Anzi na otázky označené římskou I.

U první otázky na to, kdo jí na začátku žití v České republice pomohl, odpověděla velmi jednoduše a stručně: *„Přátelé.“*

Druhá otázka, která se ptá na to, kdo či co jí nejvíce pomohl v jejích začátcích, vypověděla, že její největší oporou pro začátek byli již zmínění přátelé, ale i kolegové z práce.

Na třetí otázku, která se váže k tomu, co by dala jako svůj osobní tip, doporučila, aby daný člověk přípravu nepodceňoval ve smyslu toho, kolik informací si o dané zemi zjistí.

Na poslední otázku, která se dotazuje na to, jaká pomoc jí v té době chyběla, uvedla, že jí chybělo více informací pro cizince, dokonce i na cizinecké policii. Dále by v té době uvítala lepší přístup české ambasády a třeba i pobočku v Brně.

4.2.4 Kazuistika IV.: Tatjana, pracovnice z Diecézní charity

Již nějakou chvíli jsem měla v povědomí, že v mém rodném městě funguje Diecézní charita¹⁴. Ale až teď jsem zjistila, že se pod ní nachází poradna pro migranty a cizince, proto jsem se odhodlala toto oddělení kontaktovat s žádostí a prosbou o pomoc a výpověď pro mou středoškolskou odbornou činnost. Ještě v den, kdy jsem napsala email s prosbou, se mi na mé telefonní číslo ozvala Tatjana Šeráková, která pracuje v oddělení pro cizince a migranty jako poradkyně, a domluvily jsme si schůzku. Rozhovor proběhl 29. 12. v kanceláři poradny v Českých Budějovicích. Náš dialog probíhal přirozeně, uvolněně, naprosto bez komplikací a během něj jsem dostala další kontakty. Otázek jsme se držely jen okrajově. Sama Tatjana

¹⁴ 6.3 fotografie č. 3

mi totiž sama předem intuitivně na ně odpovídala. Celá tato kazuistika nakonec vzešla z rozhovoru a respondentka odpovídala na otázky označené římskou III.

Paní Taťjana Šeráková je sama migrantem z Ruska a v České republice žije již 25 let. Svou práci popsala jako poradnu pro cizince o předávání zákonů pro lepší orientaci. Toto označila jako problematické, protože úřady mají svůj cizinecký jazyk, ale ten je pro nově přistěhované velice složitý. Úředníci podle jejího názoru potřebují vysvětlovat informace „laicky“. Podrobněji uvedla: *„Dalším z problémů je to, že nemají dost informací. Já už vím, jaké dotazy jim pokládat, aby mi odpověděli, abych si udělala obrázek o jejich pobytu. Oni vůbec správně nepopíší účel svého pobytu, prostě řeknou „mam vízum“, ale za jakým účelem, to neřeknou a přitom je to velmi důležité. Vždycky když přijdou poprvé, říkám jim, aby měli hlavně tři základní věci – zdravotní pojištění, zajištěné ubytování a finance. Každý musí doložit své finance a u různých případů se dokládají jinak.“*

Jako jeden z dalších problémů uvedla, že cizinci si nezjišťují informace a pokud je nezískají, tak se dostatečně neobrací na různé druhy poraden, kterých je podle jejího názoru v České republice spousta. Uvedla, že se nejedná pouze o poradny věnujících se cizincům, ale jde i o poradny pro podnikatele.

Na začátku hovoru k otázce, s čím a s jakými problémy za ní lidé nejvíce chodí, uvedla, že většinou se jedná o lidi, kteří mají komplikace se zaměstnaneckými kartami a podnikáním.

Jednou ze zajímavostí Diecézní charity je projekt adopce na dálku, kterou paní Šeráková vedla od roku 2007 do roku 2018. Tento projekt funguje na bázi toho, že daná osoba vyplní formulář a na jedno dítě přispívá minimálně 5000,- za rok (částka se může rozdělit do splátek). Bohužel také uvedla: *„Tento projekt samozřejmě do politiky nezasahuje, ale část peněz z projektu musí jít Lukašenkovi, protože potřebuje valutu (=cizí peníze). On sice odmítá přiznat, že je v Bělorusku nějaký problém tohoto typu, což u něj je jasné, že to bude odmítat, ale zároveň potřebuje peníze. Lukašenkovy podmínky na fungování takových projektů jsou to, že pár procent z každé částky půjde jemu za to, že se ten projekt může provozovat. Kdybychom nesouhlasili, tak to nepovolí. U nás je to myslím něco okolo 4%. Tohle je složité vysvětlovat sponzorům (sponzorem je každý, kdo materiálně přispívá). Vždycky je mi smutno, když si představím, že pomáhám rodině, ale pak žívím ještě někoho, ale pořád je to lepší, než kdyby nedostali nic.“* Obě jsme se shodly na tom, že toto je hrozné. Jako další příklad uvedla katolickou církev, která v Bělorusku vykonává sociální práce, která v Bělorusku jinak není, ale protože ji Lukašenko nepodporuje, musí se financovat naprosto sama. Domovy pro invalidy a jim podobné jsou všechny státní.

Její pozice v tomto projektu byla taková, že sháněla sponzory v České republice a moc neviděla, co se děje v Bělorusku. Samozřejmě se jezdilo do Běloruska na kontroly, a proto vznikla nová pozice, kdy je v Bělorusku jeden pracovník, který má tuto činnost na starosti a má vše lépe pod kontrolou. Jediná nevýhoda tohoto je, že pracovník v Bělorusku není v kontaktu se sponzory v České republice.

Naše konverzace se zde trochu stočila k tomu, že problémy nejsou jen v nedostatečně známých formách pomoci, ale i ve společnosti, k čemuž uvádí: „*Česká společnost je celkem xenofobní a je plná předsudků. Sama jsem si to zažila jako Ruska. Když jsem se sem přistěhovala v roce 1995 tak stále lidé na mě měli předsudky kvůli tomu, co se stalo mezi Ruskem a Českem a přitom já jsem s tím neměla nic společného. Pro migranta je poté těžké se integrovat do společnosti, když ho nechce přijmout. Je okolo nás stále negativní stigma.*“

Po debatě o xenofobii jsme přešly na další otázku týkající se toho, jestli si myslí, že cizinci ví o poradnách tohoto typu. K mému překvapení vypověděla, že si myslí, že vůbec ne. Podle jejího názoru se většina cizinců spoléhá na své známé, co v zemi již žijí, ale zde zapomínají na to, že oba jsou odlišný případy. Každý z nich přijel v jiné době za odlišných podmínek a také většinou za jiným účelem. Dále vypověděla: „*Další problém je v tom, že zaměstnavatelé dávají cizincům smlouvy v češtině, ne v jejich rodném jazyce. Zaměstnanec poté podepíše smlouvu, které nerozumí a poté s nimi jsou za mnou. Když přijdou k nám do porady, tak se pro ně snažím vysvětlit a naučit je řešit daný problém, ale to oni moc nechtějí, hlavně to chtějí mít z krku, tak jim poté říkám, pak tu jednou nebudu a co budete dělat?“. Velkou radost jí osobně udělá, když za ní přijde zaměstnavatel a požádá jí o radu, co všechno potřebuje pro zaměstnance z ciziny. Podle jejího názoru v České republice chybí různá školení pro cizince. Dále chybí větší propagace pomoci pro cizince: „*Myslím, že by stačilo, kdyby o tom věděli zaměstnavatelé a řekli by o této možnosti svým zaměstnancům.*“*

Jedna z mých posledních otázek se vázala k tomu, jakou pomoc ona osobně využila jako cizinka. K mému potěšení uvedla, že se jednalo o tu stejnou poradnu, ve které jsme seděly. „*Chodila jsem sem několik let a jejich pomoc byla naprosto skvělá. Nakonec jsem zde začala pracovat a teď mi dělá radost, že můžu ten dík vracet zpátky. Jako cizinka vím, čím si lidé procházejí a věci jim můžu vysvětlovat i v ruštině, což je pro některé výhoda.*“

Nakonec jako příklady individuální pomoci uvedla dobrovolnictví pro charitu s cizinci nebo již zmíněnou adopci na dálku.

4.3 Shrnutí kazuistik

Osobně musím uznat, že tato zkušenost mi odhalila dosud neznámé věci. Například lidi, kteří se nebáli zodpovídat mé dotazy. Práci a pokládání otázek jsem přehodnotila. Sice jsem uspěla až s druhým dotazníkem, ze kterého jsem čerpala do kazuistik, ale pořád lepší, než aby neodpověděl nikdo a odpovědi byly bezpředmětné. Z reakcí mi nejvíce vyplývá, že dotazování využívali svých přátel či rodiny na pomoc. Tento fakt nám potvrdila i paní Šeráková (viz kazuistika s Diecézní charitou). Cizinci zapomínají, že jejich přátelé mají své starosti a hlavně se přistěhovali v jiné době, kdy podmínky byly odlišné a zároveň nemusí vědět odpověď na každý dotaz od nově přistěhovalého.

Dále pomoc, kterou by v té době nejvíce ocenili více pomoci z české ambasády nebo také pomoc od speciálního pracovníka. Zde si můžeme v podstatě potvrdit, že se o pomoci neví, nebo si o ní cizinci nejsou schopni zjistit dostatek informací, i když tady ta pomoc je, ale bohužel není tak výrazná, jak by měla být. Po chvíli hledání jsem byla schopna najít na

stránkách¹⁵ Ministerstva Vnitřní kontakty na organizace a poradny, které jsou zaměřené na integraci cizinců. Zde musíme myslet na fakt, že se sem mé dotazované přistěhovaly před docela dlouhou dobou a tento článek byl naposledy aktualizován 4. 4. 2019. Můžeme tedy odhadnout, že Ministerstvo Vnitřní usoudilo, že pomoc pro cizince nebyla dostatečně viditelná a potřebovala být více dostupná a lehce dohledatelná. Ale stále, když jsem se dotazovala Viktora (viz Kazuistika I.), jaké pomoci chce využít, až se přestěhuje do České republiky, odpověď byla stále přátelé, nebo si pomůže sám. Zde teď můžeme diskutovat, zdali je pomoc dostatečně viditelná, nebo se na tyto druhy pouze zapomíná.

Z mého pozorování jsem si dále povšimla, že se cizinci dále spoléhají na pomoc na sociálních sítích, což jsem vyzorovala během mé účasti v již zmiňované skupině “Bělorusové v ČR“, kde většina příspěvků jsou otázky o různé druhy pomoci. V této době se lidé většinou dotazují na lety z Prahy do Běloruska, COVID testy po cestování z jiné země do České republiky, otázky o práci, ale dále se do této skupiny zveřejňují fotografie a příběhy z nynějších protestů vůči autoritářskému režimu Alexandra Lukašenka. K mé radosti se jedna ze členek skupiny dotázala pomoci i u mě. Stěhovala se do mého rodného města, které mám veřejně uvedené na svém profilu, a nevěděla si rady s tím, kde sehnat bydlení. Nakonec jako studentka vyřešila bydlení pokojem na kolejích Jihočeské univerzity, kde bude studovat. V průběhu konverzace jsme se domluvily na konverzačním doučování češtiny.

Jako shrnutí bych uvedla, že je velká škoda, že se tolik neví o druzích pomoci, které Česká republika poskytuje pro cizince a migranty. Dle mého názoru, kdyby se více propagovaly poradny typu Diecézní charity, mohlo by to fungovat jako ulehčení starostí pro nově přistěhované. Jako lepší propagace by stačilo, kdyby na úřadech byly například letáčky s poradnami, či by poradny byly více propagovány na sociálních sítích. Samozřejmě musím brát v potaz, že se lidé raději obracují na ostatní, co jsou jim blízcí a mají s nimi vztah. Osobně jsem se rozhodla v budoucnu stát dobrovolníkem pro charitu, když jsem se o této možnosti dozvěděla a doufám, že tato pomoc ulehčí začátek alespoň jednomu člověku.

4.4 Příklady pomoci

V této větší kapitole bych se chtěla zabývat určitými způsoby, jak Česká republika pomáhá Bělorusku. Tyto druhy pomoci bychom mohli rozdělit do dvou kategorií: ty, co pomáhají v samotném Bělorusku a na ty, co se nachází v České republice. K mému překvapení jsem se dozvěděla o poměrně velkém množství druhů pomoci. Mou velkou pomocí se zde stala paní Ludmila Plátová, která pracuje v Bělorusku za Diecézní charitu a má přístup k nejrůznějším projektům od českých charit, které budou tvořit samostatné kapitoly v mé práci. Její odpovědi plánuji zakomponovat do kapitol o Diecézní charitě České Budějovice (zde plánuji čerpat i z kazuistiky s Diecézní charitou) a Arcidiecézní charitě Praha.

¹⁵Ministerstvo vnitra České republiky. *Kontakty na organizaci, které vám poskytnou bezplatnou pomoc či poradenství*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky, [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kontakty-na-organizace-ktere-vam-poskytnou-bezplatnou-pomoc-ci-poradenstvi.aspx>

4.5 Diecézní charita České Budějovice

Poradna pro cizince a migranty poskytuje zaregistrovanou sociální službu a to v odborné sociální poradenství podle §37 zákona č. 108/2006 Sb. Cílovou skupinou jsou cizinci a jejich rodinní příslušníci, kteří jsou starší věku 15 let¹⁶.

Základní myšlenka, co je třeba konat a co je třeba nekonat, to se určuje podle dobra lidské osoby. Podle něho lze poznat a zdůvodnit mravní nárok. Je dobré a je třeba dělat to, co odpovídá a slouží osobnímu dobru člověka, co ho podporuje, rozvíjí a naopak je dobře vědět, co mu škodí a co zmenšuje osobní rozvoj¹⁷.

4.5.1 Projekt Adopce na dálku¹⁸

Projekt Adopce na dálku vznikl v Diecézní charitě již v roce 2005 z důvodu pomoci dětem z Běloruska, které žijí ve velmi špatných podmínkách, v bídě, nemocech či ve špatném politickém stavu jejich země. Charita z Českých Budějovic na tomto projektu spolupracuje s charitou v běloruském Pinsku, který vybírá děti ze špatně zajištěných či problematických rodin, většinou nacházejících se v oblasti Brestska (oblast na jihozápadě Běloruska na hranicích s Polskem a Ukrajinou). Dávky na jednu rodinu jsou zde velice nízké, ale ceny se pohybují ve stejné výši jako v České republice. Samozřejmě se zde nejedná o normální adopci, kdy si dítě adoptujete do své rodiny, ale jedná se o finanční pomoc dítěti v tísní v jeho domovském prostředí. Z peněz odeslaných dárce se poté kupují věci jako školní potřeby, platí se zájmové kroužky, a tak dále.

Pokud bych se chtěla stát adoptivním rodičem, má cesta by se skládala z třech poměrně jednoduchých kroků. Prvním z nich je vybrat si dítě k adopci, které je uvedeno v možnostech na stránkách Diecézní charity. Aktuálně (1. 1. 2021) je zde seznam¹⁹ šesti dětí, které jsou v těžké rodinné situaci, jedná se hlavně o nízké finance pro rozvoj jejich talentů a finančně náročnou léčbu. Poté, co bych se rozhodla některé z dětí adoptovat, vyplním online formulář²⁰, podle kterého by mě charita nadále kontaktovala ohledně financí. Tento formulář se dotazuje na základní informace jako je jméno, datum narození a telefon, ale dále i na to,

¹⁶Poradna pro cizince a migraci Diecézní charita České Budějovice. *Poslání, cíle, cílová skupina* [online]. © 2021 [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://cizincib.charita.cz/o-poradne-pro-cizince/poslani-a-cile/>

¹⁷ WEBER, Helmut. *Všeobecná morální teologie*, Zvon: Praha, 1998. Studium; sv.89. ISBN 80-721-292-6, strana 155.

¹⁸ Poradna pro cizince a migraci Diecézní charita České Budějovice. *Přijměte na dálku v Bělorusku*. Adopce na dálku v Bělorusku a Darovaný domov v Zimbabwe při Diecézní charitě Č. Budějovice [online]. [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://adopcecb.charita.cz/adopce-na-dalku-belorusko/>

¹⁹Poradna pro cizince a migraci Diecézní charita České Budějovice. *Děti k adopci*. Adopce na dálku v Bělorusku a Darovaný domov v Zimbabwe při Diecézní charitě Č. Budějovice [online]. [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://adopcecb.charita.cz/adopce-na-dalku-belorusko/deti-k-adopci-belorusko/>

²⁰Poradna pro cizince a migraci Diecézní charita České Budějovice. *Kontaktní formulář Přijměte na dálku*. Adopce na dálku v Bělorusku a Darovaný domov v Zimbabwe při Diecézní charitě Č. Budějovice [online]. [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://adopcecb.charita.cz/adopce-na-dalku-belorusko/kontaktni-formular-adopce-belorusko/>

přes jakou aplikaci jsem schopna komunikovat s koordinátou projektu. Dále se ptá na to, jaké dítě chci adoptovat na dálku a mám-li zájem s ním písemně komunikovat a pokud ano, potřebovala bych pomoci s překladem. Poslední část se váže k finanční stránce projektu, kde musím minimálně přispět 5000, nebo 6000 Kč za rok. Dále jsou zde otázky na to, jak plánuji dítě podporovat, možnosti jsou od jednoho roku až po celou dobu studia, dále jak chci rozdělit finanční podporu a číslo mého účtu. Po odeslání tohoto dotazníku se se mnou spojí koordinátorka.

Novinkou v tomto projektu je na běloruské straně to, že všechny peníze nemusí jít jen na zájmové aktivity dětí, ale i na potraviny pro rodinu, pokud je potřeba. V hovoru paní Plátová uvedla, že peníze jdou i na potřebu rodin, ať už v jakékoli podobě. Peníze nejdou přímo rodině, ale charitě, která jim věci pořídí z důvodu, aby nebyly použité na jiné účely, například: alkohol, když v rodině je s alkoholem problém.

4.6 Centra pomoci pro cizince a integraci²¹

Centra pro integraci cizinců²² (=proces, který napomáhá cizincům se začleňovat do společnosti, do které se přistěhovali. Cílem je nekonfliktní soužití cizinců a společnosti) a nevládní neziskové organizace²³ (=existují za účelem uspokojení potřeb dané skupiny), aby v aktuální době měla být v každém regionu.

Integrační centra slouží jako ústředna pro informace a pomoc. Dále poskytují poradny, doučování češtiny a také podporují rozvoj české společnosti vůči cizincům.

V roce 2009 Ministerstvo Vnitra založilo v deseti krajích (Středočeský, Jihočeský, Karlovarský, Liberecký, Moravskoslezský, olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Zlínský a Vysočina) centra na podporu integrace cizinců pod vládním plánem „*koncepte integrace cizinců*“. V nezmíněných krajích existují centra těmito velmi podobná, ale nejsou pod vedením Ministerstva Vnitra. Jejich pointou založení bylo vytvoření prostoru a podpory pro zapojení cizinců do společnosti. Cílovou skupinou jsou zde cizinci a lidé, kteří mají udělenou mezinárodní ochranu, samozřejmě zde musí legálně žít. Služby jsou pro cizince zdarma a všechny centra by měla obsahovat hlavně pomoc s komunikací a českým jazykem, například: tlumočení, kurzy českého jazyka, akce kulturního, vzdělávacího a společenského

²¹Ministerstvo vnitra České republiky. *Kontakty na organizaci, které vám poskytnou bezplatnou pomoc či poradenství*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kontakty-na-organizace-ktere-vam-poskytnou-bezplatnou-pomoc-ci-poradenstvi.aspx>

²²Integrace cizinců. *Průvodce* [online]. © Ministerstvo práce a sociálních věcí. Aktualizace 26. 8. 2020 [cit. 2. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/integrace-cizincu>

²³ANNOJMK. *Co to jsou nestátní neziskové organizace (NNO)?*. Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, z. s. [online]. © 2021, aktualizace 18. 9. 2016 [cit. 2. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.annojmk.cz/co-jsou-nestatni-neziskove-organizace-nno>

typu. Tyto centra také nabízí právní a sociální poradenství. Na stránkách této pomoci²⁴ najdeme aktuálně velmi přehledně informace o covid-19 opatření a fungování poradny.

Jako druhý příklad těchto center použiji Integrační centrum Praha²⁵, které není pod vedením Ministerstva Vnitra, nýbrž pod Magistrátem hlavního Města Prahy. Jedná se o neziskovou organizaci, která usiluje o integraci v Praze, kde spolu všichni budou navzájem respektovat. Jejich cílovou skupinou je opět cizinec, který v České republice déle než 90 dní, ale zároveň nabízejí radu lidem, kteří si nejsou jistí, zdali svým typem pobytu zapadají do cílové skupiny. Jejich poradenství²⁶ je rozděleno do dvou kategorií: právní a odborné sociální poradenství. V právní poradně uvádějí pomoc s řešením těchto problémů: žádost o státní občanství, prodloužení pobytu, změna účelu pobytu, ověřování dokumentů, ale také se zde věnují pomoci při zažití diskriminace. V sociálně odborném odvětví se věnují nostrifikaci, zdravotnímu pojištění a různé asistence při hledání práce a bydlení. Na druhou stranu nepomáhají s koupí, neposkytují daňové poradenství a nekonzultují přes e-mail či telefonicky.

4.7 Program MEDEVAC

Program MEDEVAC je jeden z vládních projektů, který se zabývá zdravotně humanitární pomocí. Tento projekt probíhá za hlavní koordinace Ministerstva Vnitra, nadále se do spolupráce zapojily Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo zdravotnictví a mezi posledními se připojila Ministerstvo obrany, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Armáda České republiky. Jejich cílovou skupinou jsou oblasti, které jsou zasaženy velkým množstvím migrace a uprchlíku, nebo také daná oblast trpí nedostatkem odporné pomoci. Specializace tohoto programu je zdravotní péče, která je zdarma poskytnuta občanům země, kteří se nacházejí v těžkém zdravotním stavu. Hlavním cílem poskytnutí pomoci je zde dosáhnout uzdravení dané osoby, zvýšit kvalitu jeho života a občas se jedná i o záchranu jeho života. Jejich pomoc je realizována pomocí evakuace obyvatel z postižené oblasti na léčbu do České republiky, vyslání zdravotní pomoci do dané země, odborné stáže lékařů a podpora zdravotních projektů na budování lepšího zdravotnictví v zemi.

Tento rok rozšířili projekt MEDEVAC i do Běloruska, zde MEDEVAC pomohl 43²⁷ Bělorusům, kteří bojovali proti režimu prezidenta Lukašenka nebo byli zraněni v protestech. Zde se zaměřují hlavně na psychologickou, pooperační a rehabilitační péči. 43 občanů zmrzačených režimem ve věku od 15 let do 56 let, bylo převezených do České republiky

²⁴SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MV. *SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MV* [online]. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/>

²⁵Integrační centrum Praha. *Integrační centrum Praha* [online]. © 2018 ICP [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <https://icpraha.com/>

²⁶Integrační centrum Praha. *Poradenství* [online]. © 2018 ICP [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <https://icpraha.com/poradenstvi/>

²⁷Ministerstvo vnitra České republiky. *Česko pomohlo v rámci programu MEDEVAC 43 Bělorusům zraněným či pronásledovaným režimem A. Lukašenka* [online]. © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/cesko-pomohlo-v-ramci-programu-medevac-43-belorusum-zranenym-ci-pronasledovanim-rezimem-a-lukasenka.aspx>

v říjnu 2020. Jednalo se jak o jedince, tak také o celé rodiny. V úvahu program MEDEVAC počítá i s možností ukládání azylu, možností studia a zaměstnání v České republice, ale i s případným návratem osob do Běloruska. Česká pomoc a podpora Běloruských aktivistů proti režimu došla do takové úrovně, že Česká republika a další země byly prezidentem Alexandrem Lukašenkem nařčeny z ovlivňování protestů proti režimu.²⁸

4.8 Shrnutí příkladů pomoci

Jako příklady pomoci jsem si nakonec vybrala tři rozdílné druhy pomoci; jedna, kde můžu pomoc já jako jedinec lidem v Bělorusku, druhou, kterou můžou využívat nejen Bělorusové v České republice a třetí, kde pomáhá samotná vláda Bělorusku. Nakonec jsem byla překvapená, kolik druhů pomoci v České republice existuje, jen se o nich dostatečně nemluví.

Během mého hledání jsem narazila na nejrůznější druhy pomoci, které stojí alespoň za zmínění. Jedná se například o pomoci v Bělorusku od Arcidiecézní charity Praha, která má pod sebou čtyři projekty: pomoc během pandemie koronaviru, již zmíněné adopce na dálku, letní pobyty běloruských dětí v České republice a pomoc domovu pro seniory v Kryčevě. Dále například malý projekt „*Uprchlíci vítejte*“²⁹, kde je možné nabídnout pokoj na pronájem pokoj pro cizince či uprchlíka. Cílem tohoto projektu je pomoc sblížení uprchlíků se společností a jejich lepší integrata do společnosti. Věřím, že tento projekt nemusí být pro každého, ale je zajímavé, že existuje i tato možnost pro pomoc.

Jako jeden z nejlepších způsobů nalezení pomoci bez toho, aby cizinec musel někam docházet, je Manuál lokální integrace³⁰ od sdružení pro integraci a migraci. I když je manuál určený hlavně pro úředníky na krajské a městské úrovni, kteří nemají s integrací moc zkušeností, je podle mého názoru vhodný i pro nově přistěhované. Na první pročetění může tento manuál působit poměrně složitě, protože obsahuje i zákony, jak je určený hlavně pro úředníky, ale jsou zde i poměrně jednoduše vysvětlené části, které by se hodily cizincům, například: rady, jak pomoci se vzděláváním žáků s odlišným mateřským jazykem, než je čeština.

Jako závěrečné shrnutí bych uvedla, že způsobů a možností, jak pomoci je poměrně velké množství a to se týče i druhů. Nesmíme zapomínat na to, že všechny druhy i pokusy pomoci se počítají a neměly by být podceňovány. Všechny formy pomoci jsou důležité.

²⁸IROZHLAS. *Lukašenko obvinil Česko a další země, které ovlivňují nynější protesty. Rusko radí si suverenitu* [online]. © 1997 - 2021 [cit. 2. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/belorusko-prezident-lukasenko-obvineni-ovlivnovani-protesty_2009031510_aur

²⁹Uprchlíci vítejte. *Uprchlíci vítejte* [online]. [cit. 2. 1. 2021]. Dostupné z: <https://uprchlici-vitejte.cz/>

³⁰Sdružení pro integraci a migraci. *Manuál lokální integrace*. [online]. © 2011 [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.migrace.com/cs/regularizace/mesta-a-inkluzivni-strategie/integracni_manual

5 ZÁVĚR

V této práci jsem v úvodu uvedla jako svůj cíl ukázání různých druhů pomoci pro běloruské občany a jejich praktických zkušeností. Dle mého názoru jsem tohoto cíle dosáhla a nakonec jsem přidala více výpovědí od běloruských občanů, kteří již žijí po nějakou dobu v České republice. Během psaní mé práce jsem si neustále rozšiřovala své znalosti o druzích pomoci, které Česká republika poskytuje v Bělorusku, ale i v dalších zemích.

Velice si vážím dotazovaných, jejich otevřenosti a odvahy se vyjadřovat k danému, ožehavému tématu, kdy se nebáli sdělit svůj příběh a názor. Přiznávám, že i já jsem se více otevřela této komunitě a upustila od předsudků, které mě společnost naučila mít. Na druhé straně mince je i další znalost této problematiky v mém okolí, a to díky mé práci.

Mezi hlavní cíle této práce bylo vytvoření jakéhosi praktického návodu pro běloruské občany, kteří žijí v České republice, nebo se do ní chystají stěhovat. Proto jsou zde uvedeny konkrétní příklady pomoci, jejich dostupnost a účel. Pokud bych měla shrnout, jakou pomoc nejvíce Bělorusové využili po jejich příjezdu sem, potvrdilo se pravidlo, že se jednalo hlavně o jejich blízké a známé. Můžu konstatovat, že dotazovaní jedinci se spoléhají sami na sebe, mají vysokou cílevědomost. Jestliže můžeme najít spojitost s jejich vzděláním, tak nám vychází, že respondenti mají větší potenciál, pokud mají vyšší vzdělání. Dalšími faktory jsou i rodinné a finanční zázemí, ale také jejich osobnost, emoční inteligence, schopnost a ochota integrace. Je velice důležité, do jaké míry se jedinec zintegruje a do jaké míry bude akceptovat přijatou kulturu, zvyky a mentalitu.

Dalším okruhem je společnost, do které přicházejí, zde konkrétně mluvíme o České republice. Nepříjemnou skutečností je určitá xenofobie a negativní postoj k cizincům, již zmíněné předsudky a předem daná kategorizace. V těchto bodech jsem čerpala z knihy *O povaze předsudků* od Allporta. I když kniha byla vydaná v roce 1979, informace v ní jsou pro naši společnost stále aktuální, ať už se jedná o zmíněnou xenofobii či předsudky.

Pokud tato práce pomůže a poslouží jako návod, alespoň jednomu člověku, tak vím, že má práce nebyla zbytečná.

6 PŘÍLOHY

6.1 Fotografie č. 1

Fotografie z běloruských protestů proti režimu ze dne 24. 8. 2020, kde se na protest proti režimu sešlo více než 100 tisíc lidí.

Zdroj: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/102540/belorusky-boj-za-demokracii-nekonci-v-minsku-proti-lukasekovi-demonstrovalo-vice-nez-100-000-lidi.html>

6.2 Fotografie č. 2

Pořádková policie v Bělorusku bijící protestující

Zdroj: <https://plus.rozhlas.cz/bbc-beloruske-protesty-se-koordinuji-pres-kanal-nexta-jeho-zakladatel-i-8271375>

6.3 Fotografie č. 3

**DIECÉZNÍ CHARITA
ČESKÉ BUDĚJOVICE**

Logo Diecézní charity České Budějovice

Zdroj: <https://www.bcb.cz/odkazy/charitativni-institute-v-diecezi/>

7 POUŽITÉ ZDROJE

1. Reflex.cz. *Běloruský boj za demokracii nekončí: V Minsku proti Lukašenkovi demonstrovalo více než 100 000 lidí.* [online]. © 2001 [cit. 17.01.2021]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/102540/belorusky-boj-za-demokracii-nekonci-v-minsku-proti-lukasenkovi-demonstrovalo-vice-nez-100-000-lidi.html>
2. Český rozhlas Plus. *BBC: Běloruské protesty se koordinují přes kanál NEXTA, jeho zakladatel i šéfredaktor žijí v Polsku* [online]. © 1997 [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/bbc-beloruske-protesty-se-koordinuji-pres-kanal-nexta-jeho-zakladatel-i-8271375>
3. VODÁČKOVÁ, Daniela a kol, *Krizová intervence*, Portál Praha, 2002. Publikace; sv. 838. ISBN 80-7178-696-9.
4. ALLPORT, Gordon W. *O povaze předsudků*, Prostor Praha, 2004. Obzor; sv. 58. ISBN 80-7260-125-3.
5. WEBER, Helmut. *Všeobecná morální teologie*, Zvon: Praha, 1998. Studium; sv.89. ISBN 80-721-292-6.
6. Vzdělávací instituce. *Gorodno State Polytechnic College: Lidská práva a svobody*[online], c©2007 - 2020[cit. 12.10.2020]. Dostupné z: http://ggpk.by/Ideologo_vospit/svobody.php
7. Biography of the President of the Republic of Belarus - The Official Internet Portal of the President of the Republic of Belarus. *Официальный интернет-портал Президента Республики Беларусь* [online]. © 2021, The Press Service of the President of the Republic of Belarusc [cit. 12. 10. 2020]. Dostupné z: http://president.gov.by/en/biography_en/
8. INHCR Czech Republic. „Uprchlíci“ a „migranti“. UNHCR – The UN Refugee Agency [online], aktualizace 5. 9. 2016, c©2001 - 2021 [cit. 19. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>
9. Člověk v tísní. *Ekonomické migrant, nelegální uprchlík cizinec? Opravdu používáme a známe správná názvosloví?. Pomáhejte s námi – člověk v tísní*[online], aktualizace 14. 4. 2020, [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z:<https://www.clovekvtsni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>
10. Ministerstvo vnitra České republiky. *Slovníček pojmů – Aktuální informace o migraci.*[online], c©2020 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>
11. MŠMT ČR. *Uznávání zahraničního vzdělání v ČR, tzv. „Nostrifikace“* MŠMT ČR[online]. © 2013 [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/nostrifikace>
12. Biskupství českobudějovické. *Charita - Biskupství českobudějovické*[online]. © 2021 [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: <https://www.bcb.cz/odkazy/charitativni-institute-v-diecezi/>
13. Ministerstvo vnitra České republiky. *Kontakty na organizaci, které vám poskytnou bezplatnou pomoc či poradenství.* Ministerstvo vnitra České republiky [online]. © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky, [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné

- [z:https://www.mvcr.cz/clanek/kontakty-na-organizace-ktere-vam-poskytnou-bezplatnou-pomoc-ci-poradenstvi.aspx](https://www.mvcr.cz/clanek/kontakty-na-organizace-ktere-vam-poskytnou-bezplatnou-pomoc-ci-poradenstvi.aspx)
14. Poradna pro cizince a migraci Diecézní charita České Budějovice. *Poslání, cíle, cílová skupina*[online]. © 2021 [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://cizincib.charita.cz/o-poradne-pro-cizince/poslani-a-cile/>
 15. Poradna pro cizince a migraci Diecézní charita České Budějovice. *Přijměte na dálku v Bělorusku*. Adopce na dálku v Bělorusku a Darovaný domov v Zimbabwe při Diecézní charitě Č. Budějovice [online]. [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://adopcecb.charita.cz/adopce-na-dalku-belorusko/>
 16. Poradna pro cizince a migraci Diecézní charita České Budějovice. *Děti k adopci*. Adopce na dálku v Bělorusku a Darovaný domov v Zimbabwe při Diecézní charitě Č. Budějovice [online]. [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://adopcecb.charita.cz/adopce-na-dalku-belorusko/deti-k-adopci-belorusko/>
 17. Poradna pro cizince a migraci Diecézní charita České Budějovice. *Kontaktní formulář Přijměte na dálku*. Adopce na dálku v Bělorusku a Darovaný domov v Zimbabwe při Diecézní charitě Č. Budějovice [online]. [cit. 1. 1. 2021]. Dostupné z: <https://adopcecb.charita.cz/adopce-na-dalku-belorusko/kontaktni-formular-adopce-belorusko/>
 18. Ministerstvo vnitra České republiky. *Kontakty na organizaci, které vám poskytnou bezplatnou pomoc či poradenství*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kontakty-na-organizace-ktere-vam-poskytnou-bezplatnou-pomoc-ci-poradenstvi.aspx>
 19. Integrace cizinců. *Průvodce* [online]. © Ministerstvo práce a sociálních věcí. Aktualizace 26. 8. 2020 [cit. 2.1.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/integrace-cizincu>
 20. ANNOJMK. *Co to jsou nestátní neziskové organizace (NNO)?*. Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, z. s.[online]. © 2021, aktualizace 18. 9. 2016 [cit. 2. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.annojmk.cz/co-jsou-nestatni-neziskove-organizace-nno>
 21. SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MV. *SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MV* [online]. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/>
 22. Integrační centrum Praha. *Integrační centrum Praha* [online]. © 2018 ICP [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <https://icpraha.com/>
 23. Integrační centrum Praha. *Poradenství* [online]. © 2018 ICP [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <https://icpraha.com/poradenstvi/>
 24. Ministerstvo vnitra České republiky. *Česko pomohlo v rámci programu MEDEVAC 43 Bělorusům zraněným či pronásledovaným režimem A. Lukašenka* [online]. © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/cesko-pomohlo-v-rameci-programu-medevac-43-belorusum-zranenym-ci-pronasledovany-m-rezimem-a-lukasenka.aspx>
 25. iROZHLAS. *Lukašenko obvinil Česko a další země, které ovlivňují nynější protesty. Rusko radí si suverenitu* [online]. © 1997 - 2021 [cit. 2.1.2021]. Dostupné

z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/belorusko-prezident-lukasenko-obvineni-ovlivnovani-protesty_2009031510_aur

26. Uprchlíci vítějte. *Uprchlíci vítějte* [online]. [cit. 2. 1. 2021]. Dostupné z: <https://uprchlici-vitejte.cz/>

Sdružení pro integraci a migraci. *Manuál lokální integrace*. [online]. © 2011 [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.migrace.com/cs/regularizace/mesta-a-inkluzivni-strategie/integracni_manual